

Annulatsioonide hind:
Annulatsioonide küllal nonpareille-
mark, lehe eespoolas
2 marka, teistes kohtades
kokkuleppimise järel.

Toimetaja: Walgas, Põhja-
tän. Wärsli majas, Walga
maakonnawalitsuse ruumides
Tallinn: Walgas, Põhja-
tän. 27, Kultuuri raamatukogu

Tellijahind:		Postiga ja koju kätte saat- misega	
Calluselt 12 kuuksile:	1 kuu peale 8 marka 50 p.	1 kuu peale 10 marka	—
2 17 50 .	2 17 50 .	2 20	—
3 25 50 .	3 25 50 .	3 30	—

Neljapäeval, 29. aprillil 1920.

II. aastajärg.

Cesti-Läti wahelohutu tööst.
Mjutine istumiste wahetage.

Cesti-Läti kodanlike walit-
femise nõukogu astub kokku.

Presidendi küsimus Cestis
eitawalt otsustatud.

Kindral Laidoner asutawas
kogus aruandega esinenud.

Leedu-Wene rahuläbirääki-
mised Moskwas algawad mai
algul.

Weel Walga ja ümbruskonna
oludest.

Läti poolt püütakse seletada, et Walga
linn alati Läti maakonnawalitsuse, asutuste
ja kohtude keskkohtaks on olnud.

Et niisugune oletus kuidagi isele ei wasta,
oleme jube warem näidanud. Uueks tõendu-
feks leiawad lugejad ka täna meie lehes ära-
kirja kohtuaktist 1816. a., mis näitab, et prae-
guse Tartu maakonna lõunaosa
ja Wõru maakonna lääneosa
kohtu tegewuse keskkohtaks
Walk on olnud, kus ka kõrgem kohtu
keskajutus asus. Ainult ebamäärane Wene
walitsuse korraldus liitis ta Läti maakonna
kõlge ja sellega ühenduse bakati sibi-kindlalt
Walga ümbruskonnas Eesti rahwa lätistama
ja mitte üksi lõunapool linna, waid ka põhja-
pool. Nimelt pandi Paju ja Sooru wallas
Läti kooliõpetajad ametisse. Paju wallas jäi
Läti kool püsima ja ülemineku ajajärgul oli
seal kooliõpetajaks lätistatud eestlane.

Soorus jõudsid lätistajad illegi niikaugele
et rahwas Eesti keelt Läti murrakus rääkis,
kuid ümberrahwustada ei suudetud teda mitte.

Walitsuse asutuste loow oli eestlasi lätlas-
teks kaswatada, et siis lihtsam oleks asju
ajada, kuna muidu nii hästi administratiiv-
ajutustes, kui ka kohtudes, mõlema rahwa
keeles tuli asju ajada. See oli jeda tüükum,
et raske oli ametnikke leida, kes mõlema
rahwa keelt oskajid.

Samal ajajärgul bakati Walga maakonna
Eesti waldade wakuraamatute lätikeelseid
teijendid walmistama ja saadeti need talurahwa
asjade komisjari nõudmisel wallawalitsustele
kätte, kuna alikirjad, mis Saksa ja Eesti kee-
les olid kirjutatud, edasiandmata jäid.

Nii ei ole siis lätlased eestlasi
mitte muul teel Walga ümbrusest
välja suruda suutnud, kui
ametliku wägiwalla abil ja selle
wägiwalla peale appeleeriwad meie naabrid
täie booga, ilma wähemagi häbipunata.

—er.

Tõendaw dokumend, et Wall
warem Cesti külge kuulus.

Toome allpool ära kirja kohtuaktist, mis
näitab, et Walgas Sangaste ja Antsla kibel-
konna ülemkohtuajutus on olnud. See on
tõenduleks, et Walk warem mitte Läti, waid
Eesti külge kuulus.

Dokument on järgmine:

Hochwohlgeborener Herr Landwirth
und Ritter von Rennenkampf!
in Uelzen.

Wenn dem Guthe Soelk zur Berechti-
gung der schon längst zur Ungebühr ver-
schleppten Grenzstreitfache mit dem Pastro-
rathe Cheal-Soelk eine neue Stiftverlänge-
rung bis zum 20-ten August a. c. bey
einer Poen von 200 Ro. gestattet worden
ist; als wird von der Messungs-Revisions-
Comission Ew. Hochwohlgeboren zur un-
fehlbaren Vollführung und Beendigung
des übernommenen schiedsrichterlichen
Geschäfts in der praefigirten Stift, des-
mittels zur Wissenschaft gebracht.
Walk, den 26-ten July 1816.

Präsident Malthé.

J. Langhammer,
Sekretaire.

Kanzelist C. Srantzen.

Tölge.

Körgeffündinud herra põllumees
ja rüütel v. Rennenkampf.

Waabinas.

Kuna Laatre mõisale ammugi sündmata
pikale weninud. Sanguaste Laatre
kirikumõisaga uus ajopikendus kuni 20-da
augustini f. a. 200 rbl. trahwähwardusel
on lubatud, antakse maamõõdu-komisjoni
poolt Teile kõrgeffündinud herrale üle-
wõetud wahelohutuse talituse wihimata
täitmiseks ja lõpetamiseks antud tähtaja
jooksul seega teada.

Walgas, 26. juulil 1816 a.

Präsident Malthé.

J. Langhammer,
sekretär.

Kantselist C. Srantzen.

Celpool tähendatud piirituli keetis 1813
kuni 1816 a. Kohtuakt on Saksa keeles kir-
jutatud, kuid tunnistajate ülekuulamise proto-
koll on Eesti keeles. Ka tunnistajate kohtuliku
wandelõnad on protokollis Eesti keeles kirju-
tatud.

—er.

Pilt Ööpiku (Spitu) walla aja-
loosse.

Lätlaste poolt toonitatakse, et Ööpiku wald
ajalooliselt Läti wald on olnud. Et see tõega
kokku ei käi, siis toome siin lühikeste tagasi-
waate selle walla ajaloo se.

1795 a. 28. augustil kinkis Wene keise-
rinna Katarina II. Ööpiku walla kindralile
krabw Hans Hendrik Serjenile pärisomandu-
feks ja sellest ajast kuulus see wald Eesti
piirkonda. Dekrutiide wastuwõtmine sündis
Pärnus ja kõrgemad kohtud, nagu kreisikohus
ja sillakohus asusid Wiljandis. Ka postimaks
tuli Pärnu maakonna heaks tasuda.

Ka talude nimesed wõiwad tõendada, et
Ööpiku wald juba wanasti Eesti omanduseks
on olnud, nagu: Argi, Tõlla, Sutti, Tiesi,
Kinna, Pääfuke, Sanna, Saareants, Raspre
ja weel teised.

—m—

Takistused salakauba weda-
jate püüdmisel.

1251 palgi ülepiiri toimetamine.

II.

21 märtil teeb inf. Raudsepp uuesti kat-
set salakaupa päästa. Härgmäe jaama ülemale
antakse tema allkirjaga eeskiri palgijid mõis-
-

külla saata, et „weerewat koosseiju mitte kinni
pidada“. Asja on ka mujal liigutatud ja 6.
apr. annab Walga-Wolmari ja Wiljandi maa-
kondade salakaubaks tunnistamise komisjoni
esimees J. Kurwits teada, et palgide oksjon,
mis 7. apr. pidi olema, teedeministri korral-
duse põhjal ära jääb. Asja tulewat enne
selgitada, tähendab teede minister, ja raudteel
olewat metsamaterjaali tarwis. Samasugune
korraldus tuleb 6. apr. ka 4-da p. k. p. üle-
male sõjaminiistri abi kindral Larka resolutsi-
ooni põhjal. Palgid kästakse wagunitelt maha
laadida.

6. apr. astus ülemal tähendatud salakau-
baks tunnistamise komisjon uuesti kokku
ja otsustas, jilmas pidades, et palgide
müügi keeld mitte tööstus-kaubanduse minis-
teeriumist ei ole tulnud, millele komisjon
seaduslikult allub, palgid endiselt salakaubaks
tunnistada ja 7. apr. enampakkumise teel ära
müüa. (Määrus „Riigi Teat.“ nr. 1, § 9,
W. W. määrus 20. delf. 1919, 16. delf.
1919 h. „Riigi Teat.“ nr. 2. III. 1920 a. ja
ülemjuhataja junduslik määrus 11. weebr. f.
a. nr. 24.)

Palgide oksjon jäi p. k. pataljoni ülema käsil
jääki 7. apr. ära. Raportis 7. apr. nr. 33
all teadustab aga kapten Juhanson uuesti oma
ülemusele, et palgide weokirjad alguses mitte
mõistatavalt, waid rahwa üld arusaadamatult.
Weokirjad on alles pärast protokollide tegemist
teedeülema k. t. inf. Raudseppa telegrammi
nr. 602, 21. märts. f. a. põhjal ümber tehtud.
Palub dokumentide wõltsimises süüdi olewaid
isikuid seaduslikule wastutusele wõtta.

Soomustrongide diwiisi ülema resolutsiooni
põhjal kästakse wastutusele wõtta insener
Raudsepp ja Härgmäe jaamaülem Broo-
lis.

Asjasse kistakse lõpuks ka kaubandus-
tööstus-ministeerium, kes piiriwalwe walitsust
palub teatada, miks puude wedu Härgmäe
ja Talli jaamade piirkonnas takistatud on.

Et niisugune järelepärimine wõimalik, ei ole
imestada, sest kiisaroopalise teede ülema k. t.
Raudseppa poolt on järgmine õige läbipaistew
kaebdus teedeministrile (ära kirjad kaubanduse
ja sõjam.) läinud:

Rohaliku Eesti piiriwalwe esitajad ei luba
Talli jaama wedurite kütmiseks puid muretseda,
pealelaadida ja üle Kirbla jaama välja wedada
Mõisaküla ja Tallinna (? R. t.) poole, kuna
Latwija wõimud weoks läbi Latwija takistusi
ei tee. Üle nädala seisawad juba Pärnu-Tal-
linna raudteel laaditud puu ja liipri wagunid
Talli ja Härgmäe jaamades. Oma endiste
telegrammide täienduseks palun tungiwalt
teedeministeeriumi kaasabi ja toetust, et puude
(?) wäljawedu rutuliselt saaks lubatud. Muidu
on teedewalitsus sunnitud rongid seisama jätma.

Selle telegrammi kohta saadab piiriwalwe
ülem polkownik Pinding sõjaminiistrile järgmise
seletuse:

„Runagi ei ole takistusi tehtud, kui saad-
mine seaduslikul alusel sünib. Siin aga on
midagi teist. Palun walekaebduse eest wastu-
tusele wõtta.“

Ühtlasi saadab polk. Pinding teedeministrile
ära kirjad k. r. raudtee ülema k. t. Raudseppa
tegewuse üle salakauba wedamise asjus ja pa-
lub korraldust, et isikud, kes seadufewastalt
tegewust toetanud ja mitmeluguste ettekaane-
tega püüdnud salakauba wedajaid warjata,
wastutusele saaksid wõetud.

Et täiutuse kirjawahetuse selgust muret-
seda, pöörab f. r. diwiisi staabi ülem järelepä-
rimisega sõjaminiistri poole ja palub jubndõre,
mis niisugusel korral teha, kui walitsuse mää-

ruste järele toimetawa salakauba komisjoni otsust makswaks ei tunnista. Ra piiriwalwe on sellega imelikku seisukorda pandud.

Selle peale järgneb 8. apr. sõjawägede staabi ülemale polk. Rinki poolt järgmine telegramm:

„Komisjon peab otsustada teatawate walitsuse määruste põhjal tegema, ja mis komisjon, talitades seaduse põhjal, on salakaubaks tunnistatud, see ka jääb salakaubaks. Mingisugustel asutustel ei ole siin enam wabele rääkida ega tõendada, et see salakaup ei ole.“

Sellel ongi asi eesilgu teisma jäänud. Muidugi püüab inf. Raudsepp Rubja salakaupa endise agaru ega Mõisaküla „transiit-kaubaks“ ümber muuta ja ministriumidele kaewata, et härgmäl (ja isegi Tallis?) wedurite puud piiriwalwe poolt konfiskeeritud olewat. Wabepal on juut Kristall 4-da piiriküti pataljonis altkäe maksu pakkumas käinud, et „raudtee-walitsuse puud“ härgmäl wabaks antaks. Riislik juut igatahes, kes Eesti raudtee eest nii isalikult hoolt kannab.

On kuulda, et asja lõplik otsustamine koguni ajutawa koguni ulatawat. Rõik on ju wõimalik. Ainult piiriwalwurid ütlevad, et kui meil asju nõnda tabetakse ajada, siis neil mingisugust lusti ei ole piiri üleüldse wälwata. Rurb, aga tõsi. B.

San-Remo konverentsist.

San-Remo konverents lõppes 27. skp. Oige palja on wiimastel päewadel temast kirjutatud, sest on ju nimetatud kongressil õige tähtsaid küsimusi harutatud ja otsusi tehtud. Nende küsimuste hulka pidi ka Eesti wormilise tunnistamine kuuluma, sellest aga ei ole, nagu näha, kibku ega kabku olnud. Kuid sellest eelpool.

Rus õieti see San-Remo asub ja mida ta enesest kujutab, seda teawad wähesed. San-Remo on Itaalias, Porto-Maurizo nimelise maakonna pealinn ja asub Senua lahe ääres, Riviera de Porente jõejärg. Juba 13-aastajast peale on tuntud nimetatud linnakeit, kui turistide ja suwitajate linnakeit. Monte-Cignone mäerühmaga on San-Remol kõige paremad suwitus tingimised. Ja kui talwekurort on ta ka wiimastel aegadel tähelepanemist leidnud.

Nüüd aga on San-Remo tähtsate poliitiliste sündmuste tsentrumiks saanud. kus jällegi rewideeritakse ja korraldatakse maailma rahu ja tema käiku.

Kui kaugele aga seal õiglase rahu kättesaamisega on jõutud, — see on isefi. Üks aga on, mis meile koha filma torkab, et liitlased on asunud kindlale seisukohale Sakjamaa ja Türgimaa asjus. Mõlemad pooled, Prantsus- ja Inglismaa on Sakjamaa waranduse jagamises ühiselt otsustanud ja nõudnud ehk küll weel kartus maad wõtab, kas jundab Sakjamaa praeguses seisukorras üleüldse neid sõjakahju tingimisi täita, mis tema peale on pandud, wabest ehk seisawad selles küsimuses tulewikus juured raskused ees. Jgatabes on näha, et niisugune jonnakas ülespidamine Prantsusmaa pealekäämised jännib, kes maksu mis maksab oma jūdame soowi — Sakjamaad häwitada, läbi tabab wiia. Prantsusmaa audub juba ka teist plaani Sakjamaa kohta, nimelt, on soow Sakjamaad tükelada, teda wäikeste osariikidesse jaotada. Selleks ta toetabki salamatit spartaklaste liikumist, et jubust tarwitada Sakjamaale kallale kippuda.

Ra Türgimaa kohta on kindel seisukohatõde.

Nimelt jagatakse Türgimaa 10 osasse, seega siis Türgi riigile, kui niisugusele lõpp tehtud. Türgi parlament Konstantinopolis on laiali aetud, sest parlamendi liikmed pea kõik on waenuised liitlaste wastu. Liitlased on juba mitmed tähtsad punktid oma kätte wõtnud, nagu Dardanellid, Bosboruse ja teised strateegilised punktid. Konstantinopoli wabeline mererikisus on rahwuswabeliseks kuulutatud, mis alati tüliõunaks Türgimaa ja teiste riikide wabel on olnud. Seega on siis liitlased ühiselt Türgimaaile lõpu teinud ja selle paiste Euroopa rahwaste keskelt kaotanud. Kuid raske on prohwet olla ja ette kuulutada, et see nii saab ka tulewikus olema, wabest tõuseb mujalt jällegi teine laine, kes maailmale komistuskiviiks wõib saada.

Need on tähtsamad küsimused, mis seal

arutatud on. Nende hulka kuulub weel Wene küsimus, mida ainult nagu mööda minnes on puudutatud. Nimelt on liitlased, ehk küll Prantsusmaa wastuolemisel, Wenemaaga otsustanud kooperatiivide kaudu kaubanduslike ühenduse astuda. See on aga juba enamlastele tähtis argument, mis näitub liitlaste soowi nendega läbikäimise astuda. Sellega ühes on enamlastel lootust de jure tunnistatud saada liitlaste poolt. Muidugi ühes Wene küsimusega ja tema lahendamisega tuleb päewakorraile ka uute Balti riikide tunnistamine de jure. On märgata, et Wene küsimuses hakatakse jurnalist punktist edasi nihkuma. Wabest olekaki Wene küsimus ifegi juba lahendamist San-Remos leidnud, kuid prantslaste pealekäämised on ta maikuuni edasi lükatud, kus uus konverents Pariisis kokku tuleb. Raskealgi Wene küsimus lõplikult lahendatud saab, näib kahtlane olewat. Sest liitlased talitawad selles suhtes õige ettevaatlikult ja ära ootawalt, wabest ifegi audades mingisuguseid salajooiwid walgete kujuk. Kuid edasi ta nihkub ometi, sest praegu oldakse pöörde kohal. Jgatabes ei ole meil enne oma ifeseiswuse lõpuliiku tunnistamist oodata kõige märgukirjade peale waatamata, kui ei ole liitlased enamlastega kaubanduslike läbikäimise astunud, sest wiimane moodus läbikäimises on teise jōnaga de facto nõukogude Wenemaa tunnistamine. Loomulik ka siis, et Balti riikide tunnistamine üles wõetakse. Seni aga jääme ootama, lootes, et wabest juba ligem aeg meie soowijid teostab.

28 IV. 20.

Wäljamaalt.

Kabineti reorganiseerimine Poolamaal.

(Lpb) Läti wälisminister on telegrammi saanud, et Poola seimi fötsialistiline rühm nõuab kabineti reorganiseerimist ja selle wabanemist demokraatide mõju alt. Rahwusdemokraatlane Grabski lahkuwat ka komisjoni esimehe kohalt. (Warsawis raadio teate järele olewatki Grabski lahkunud.) Sötsialistid nõuawad kabineti uuendamist ja on siis nõus ka rahutegemistest osa wõtma.

Sellesamas telegrammis on ka öeldud, et Ukraina rahwusraada Poola - Ukraina lepingu eelnõu on wastuwõtnud.

New-Yorgis elab 8½ miljoni inimest.

Wiimase rahwalugemise järele elab New-Yorgis 8½ miljoni inimest. Seega on New-York kõige suurem linn maailmas, sest Londoni ja ta agulite elanikkude arw on 7½ miljoni.

Euroopa sõjas 35 miljoni inimest kaotatud.

Kopenhageni teaduslik ühing sõja tagajärgede üle awalda broshüüri, kus Ch. Döring maailmasõja ühist kabju inimeste elu suhtes, 35,4 miljoni peale arwab. Sellest langeb 20,2 miljoni (Wenemaal umbes 8,3 miljoni) sündimiste arajäämise päale, 15 miljoni (Wenemaal 4,7 miljoni) surewuse suurenemise peale, ligi 10 miljoni (seal hulgas 2,5 miljoni wenelast) on sõjawäljal langenud.

Suur laskemoona wabrik Wiinis põlenud.

Suur Birtenbergi wabrik Wiinis läks põlema. 35 ehitusest põles 29 tubaks. Rahju arwatakse 300 miljoni krooni peale. 1500 töölisi jäid ilma tööta.

Ukraina nõukogude wabariigis wangistamised ära kaotatud.

Nagu Moskwa raadio 25. aprillil teatab, olewat Ukraina rahwakomisjaar dekreedid annud, millega Ukraina nõukogude wabariigis wangistamised ära kaotatakse. Rarietuse abinõudeks tabetawat tarwitada ainult sunduslikka töid.

Lätimaalt.

40 last Nauksheni warjupaika.

„Jaun. Sin.“ teatab, et 22. aprillil on 40 last Riiaist Nauksheni laste warjupaika toodud.

Rodumaalt.

Raagjärwe walla elust.

24. apr. oli wallawalitsuse liikme-

te walimine, bääle enamusel waliti R. Aab wallawanemaks, abideks C. Riis, J. Põder, J. Sõst. Endise wallawanema palk oli 1000 marka kuus, nüüdsele määrati 300 m. kuus ja igale abile 100 m. kuu palgaks. Üheks wallawalitsuseks on nüüd kolm rentnikku ja üks koha omanik, koha omanikke on Raagjärwes 72, mõisa renditalusid 18, kui ka kõik rentnikud kokku arwame, ka need kes ühe hobusega on, siis ei saa pooltki peremeeste arwust. Sellest on näha, et praegune ajawool walimise asjus õiget mõõtu ei tarwita. (Wesi on muidugi süüdi, kui pais ei jaksa kiinni pidada.) Et ka Eesti ja Läti piiri küsimus teokil, siis sellest mõned näitused: Eesti talusid on Raagjärwes 43, läti omadid 29, eesti taludes läti rentnikke 5, läti taludes eesti rentnikke 3, mõisa taludes 9 Eesti ja 9 Läti rentnikku. Mja pinda on eestlastel 9937 wakamaad, lätlastel 6640 wakamaad. Elanikke eestlasi 1032, lätlasi 878, leedulasi 5, igapidi on eestlastel Raagjärwes ülekaal.

Ameerikaft on laste kingitus päralt jõudnud, saadetustes oli walmis üliiideid, jalawarje ja mitmesuguseid toiduaineid. Nagu ette on kirjutatud, jagatakse kingitused kõige kehewematele perekondadele, need waeled wanemad kui ka nende lapsed, kes wallanõukogu poolt kingituste wääriliseks on määratud, on bääte eest pifarateni liigutatud. Selle eest saadab Raagjärwe wallawalitsus Ameerika onudele ja tädiudele laste nimel kõige palawama tänu.

28. apr. oli walla sekretäri walimine, 1. mail astub endine sekretär B. Sirk wanaduse ja kafiina terwife pärast koha päält ära, ja läheb Karula mõisa elama, ametiks saab temal Karula ja Koikula mõisa üle walitseja. Bra B. Sirk oli enne Karula wallas kirjutajaks, päale selle Raagjärwes 18 aastat, oli iga pidi rahwale wastutuleja, kes nüüdsele üliarstel sõja ajal mitme walitsuse muudatustest boolimata rahulikku korda jõudis alles hoida, jätab Raagjärwe wallale häid mälestusi järele. Soowime, et bra Sirk ka uues kohas jama suguse lahkujega rahwaga käikakes käika. J S.

Täiendaw teade Wiljandi mõisa põlemise kohta.

Saadud teadete järele on Wiljandi mõisas 11 hoonet ära põlenud. Muu seas olewat ka intendandi ladu, mis mõisa aiatades olnud, maha põlenud, kus juures 20.000 puuda terawilja jisse jäänud. Rõik mõisa kari ja tõrriistad olewat tules hukka saanud. Kohalik kirik olewat lausa tulemeres olnud, ainult kooliõpilaste agaral tegewusel saadi kirik ära päästa. Nimetatud mõisa pidi hiljuti riigivalitsuse poolt üle wõetud saama, sellepärast liiguwad wiisid jutud ringi, et mõisaomanik olewat beinaküüni põlema pannud, kusjuures wali tuul tule laiale kogu mõisa peale ajanud. —ks.

Eartumaa Rauba Panga

nõukogu on omaks esimeheks B. Lellepi, sekretärik adw. O. Rütli ja jubatuseliikme asetatijaks P. Luksepa walinud.

Kohalifud teated.

Eesti Läti kodanlike walitsemise nõukogu

kokkuastumiseks kõige lähemal ajal on eetitõdd alanud. Eila said Eesti ja Läti nõukogu liikmed Walgas kokku ja määrasid oma wabel töö alguseks 3. mai.

Rahwakoosolek usuõpetuse asjus.

Walga Eesti Peetri koguduse palwemajas 28. mär. 1920 a. peetud rahwakoosolekul, kus umbes 300 inimest koos oli, peeti aru usuõpetuse õpetamise pärast koolis, ja tunnistati ühel meelel tõeks, et ristiusu õpetus on algusest peale kuni tänapäewani rahwaste elu peale suurt mõju awaldanud, neile jūdameharidust, kõlblust, wabadust ja ligemise armastust õpetades.

Kui meie noorsugu koolides enam ei kaswatata kõlblust ja uuteadust tundma, siis häwitame sellega rahwa bing ja tema kõrge-mad tundmused.

Sellepärast on tõline tarwidus, et kõigis meie Wabariigi koolides usuõpetust maksuta õpetataks neile õpilastele, kelle wanemad seda soowiwad — mitte wähem kui 2 tundi nädalas, ja et usuõpetuse õpetamist koolides tar-

widuse järele saaks katsutud kirikuõpetaja läbi.

Peale selle nõuti et kooliõpetajal peawad tarwilised sellekohased teadmised olema. Ühel beale nõuti et iga päew enne tundisid koolis palwe saaks peetud, et ka kiriku lauluwiisid õpetataks ja oldi ühel beale selle wastu, et usuõpetuse asemele moraaliõpetus astub.

Refolutsioonile alla kirjutajad nõuawad õhtlasi, kui Ajutaw Rõgu usuõpetust koolile mitte sunduslikuks ei tee, rahwahädletamist.

Hopa raudteejaam.

Hopa raudteejaam ajub Läti riigi maalal. Ümber werft maad Walga poole läheb meie piir, et aga meil siin raudteejaama ei ole, siis käiwad meie rongid kuni Hopani. Sääli on ka meie komandantuur. Läti rongid käiwad Korwast — Wana - Shwanenburgini. Sõitjate, kes Läti poole tahawad minna, peawad Hopast Korwani 10 wersta, jala ära käima. Jgatahes mitte kena lõbureis, kui reisirajatel suurem bagaaz kaafas on.

Tänu jumalateenistust Wiljandi kirikus peetud.

Õel, millal Wiljandi mõisa ära põles ja kus Wiljandi kirik ainult ime kombel tuleme-reft pääsis, peeti kell 3 hom. õpetaja Lattiku poolt tänu jumalateenistus suure rahwa kogu osawõtmisel ära. Oli ju kiriku päästmine ainult ime, sest suured tulekeeled keerutasid üle kiriku katuse ja ometi tuli külge ei hakanud.

Kätendus kirjatükile „Raudteelt.“

„Rajalases“ nr. 69 olnud kirjatükile „Raudteelt“ tabaks veel juure liigada, et Walgas on ehitatud 11 suurtüki platwormi, 14 kaupildujate ja 5 desant wagunit. Suurtüki platwormidest on Riia all labingutes tähtsad osa täitnud: „Pühänd“, „Üku“, „Ralew“ ei jäänud nendest ka taba teistes labingutes: „Dikker“, „Onu Tom“, „Tasuja“ ja „Cont“, kuna üks täielikumatest ja parematest ükjustest „Caara“ bilise wäljalaeke tõliti ei saanud enam labinguteist osa võtta.

Reisirajate rongide liikumine Walk-Hopa kitsarööpaliisel teel.

Reisirajaterongid käiwad W a l k - H o p a liinil ülepäewa ja nimelt:

A p r i l l i k u u l

27. ja 29. kuupäewal,

M a i k u u l

1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, ja 31 kuupäewal.

Reisirajad pangu jeda täbele, sest muidu tuleb Walgas ilma aegu õõ-päew oodata.

Kartulaid ja pekki raudteelastele.

Raudteelaste Tarwitajate Ühisus on jälle ühe waguni kartulaid saanud, mis jeda korda küll hädä on, mille järele ka hind suurem on — 15 mk. 50 p. puud.

Wälja jagatawad raudteelastele talwist jagamist ülejäänud Ameerika pekki neile, kelle perekond suuremad kui 4 bing on.

Tarwitawad Walgas.

Wõrreides teiste linnade turubindasid meie omadega siis näeme, et meil hinnad kõrgemad on, mis jällegi piiri balwa kaitse arwesje tuleb panda. Praegu maktab: jingi nael 16 marka, wõi 30—35 m., rukkijabu 120 m., nisu püüdi jahu 300 m., kana muna paar 3. 50 p., kartuliwakk 60 m., tangud 6—6 m. 50 p., toop, oad ja erved 6 m. toop, karpad 2 m. toop jne.

Protokoll

tehti 23. apr. ilma lubata Riiaist sisseõitnud Emilie Peetri t. Paltsmanni ja Karlina Peetri t. Tšbuli'i üle, kes selles mõttes siia õitnud, et toiduaineid ülepiiri Lätimaale wiia. Tšbulit on ennem salakauba wedamise eest ühe kuu wangistusega karistatud ja temalt salakaup konfiskeeritud.

Wõimalik, et ülesantud sisseõidu põhjus ainult ettekäane on, tõfine buwi aga poliitilisel alal peitub.

Coitlaministri poolt trahwitud

on normiwiija andmata jätmise eest: Tabewa wõilapidaja wolinik Julius Upit 1000 m. ebk 10päewa aresti, Tabewa walla „Wanäkõrtji“ talupoeg Jaan Jakustand 500 m. ebk 7 päewa aresti ja Bargla kirikumõisa piidaja Jüri Kirjshenberg 500 m. ebk 7 päewa aresti.

Peale selle peawad süüdlased oma normiwiija ikkagi ära andma, wastasel korral oestakse see wabalt müügil süüdlaste arwel.

Wabariigi kaitseleida Alema poolt on administratiivlisel teel trahwitud:

Hendrik Kotkas, elab Puhkini tän. nr. 8, 900 m. ja üks kuu wangi wiinabõidmise eest, ja August Asji, elab Wolmari tän. nr. 4, wiinabõidamise eest 400 marka ja üks kuu wangistust.

Uuemad teated.

Soome isearaline delegatsioon Londoni jõudnud.

(Eta) Soomeist sõitis hiljuti isearaline delegatsioon: wäliminister Holsti maapäewa abi esimees Kotonen ja kindralstaabi ülem kindral Enckel Londoni, Pariisi ja Rooma. Delegatsiooni Londoni jõudmise puhul toob „Times“ 16. aprillil jutujamiste minister Holstiga, kes seletab, et delegatsiooni ülesandeks on esiteks liiduriike Soome iseseiswuse tunnistamise eest tänada, ja teiseks neile Balti riikide, isearanis Eesti toetamise ja iseseiswuse tunnistamise tähtsust selgeks teha, sest et ainult iseseiswalt need wäikeriigid Sakja intriigide wastu seista wõiwad, kuna Wenemaa prowintsidena nad sellepoolest loomulikult Wenemaa kõige hädaohlikumateks kobtadeks jääksid. Rahuläbirääkimised enamlastega loodab Holsti hästi minewat ja ufub, et enamlased Jda-Karjala kuni Murmani rannani Soomele jätawad.

Harumaa Jllukste maakonna elanikud tahawad Leedu alamateks saada.

Nagu warem juba teatatud, awaldas osa Jllukste maakonna elanikke, lätlased ja leedulased soowi, et see maa Leedumaa külge saaks liidetud, nagu nad sellega oma palwekirjas Läti walitjusele awaldasid. Et see liikumine seal weel mitte waikunud pole, tõendab „Jaun. Sin.“ sõnum, mille järele praegu Jllukste maakonnas suur lätiwastane kibutustöö käimas on. Et niijugusel kibutusel edu ei puudu, tuleb sellest, et seal suurem arw elanikke katoliiku usku on ja rahwuse poolest leedulased. Suurt osa kibutustöös etendawad katoliiku waimulikud (ksendrid), kes Leedu walitjusega ühenduses on. Leedu agendid on seal alikirju korjanud, mis aga Läti sõjawõimu kätte sattus. Läti walitjuse poolt on määrus wälja antud, mis niijugust tegewust jiferiigis ei luba. Arwatawasti lõpeb lugu seal wiimaks rahwahädletamisega.

Gestile 4 tanki wabadusõja mälestuseks annetatud.

Jnglise sõjasaatkond on neli suurt tanki Eestiile wabadusõja mälestuseks annetanud. Nendest anti 2 Tallinna linnale, 1 Narwale ja 1 Tartule.

Kaitsepolitsei ülewaltpidamiseks kuni sellekohase eelarwe kinnitamiseni on jseministrite 1 miljon marka määratud.

Teine saadetus sõjawange.

26. apr. jõudis Wenemaalt Narwa teine saadetus sõjawange, 79 meest ja 117 sõjapõgenejat, enamasti naised ja lapsed.

Eesti Punase Risti saatkond

jõidab käesolewa nädala kekel oma rongiga Wenemaale, nimelt Peterburi ja Moskwa. Kommisjoni esimeheks olewat Dr. Dollar, end. loomuerongide arst nimetatud. („C. C.“)

Soome-Wene rahuläbirääkimise katkend.

Laupäewal katkesid Rajajõel peetawad Soome-Wene waberabu läbirääkimised määratamata aja peale. Wene esitajad wõtsid Soome esitajatelt oma wolitused tagasi ja sõitsid Moskwa.

Nus taks kreposti jaoskondades

on 24. apr. „Riigi Teatajas“ wälja kuulutatud. Selle järele wõetakse nüüd maksu:

Uue kreposti lahtri (numbrid) awamise eest 50 m., kreposti akti wäljaandmise eest 30 m., krediitunnistuse wäljaandmise eest 30 m., kreposteerimispealkirja tegemise eest 15 m., kreposti akti ärakirja wäljaandmise eest 30 m., Ajutiste kreposteerimise määruste § 62 ettenähtud juhtumistel tofufe ärakirja wäljaandmise eest 15 m., igajuguste ärakirjade ja tunnistuste wäljaandmise eest iga poogna pealt 15 w., iga krepostiraamatu, kreposteerimis- asja ja iga krepostiregistri lahtri (numbri) läbiwaatamise eest 5 marka.

Eesti-Läti wahelohu tööst.

Kolmas päew.

Eila kestsid waelufed kogu päew Walga asjus edasi. Käsitati Walga tähtsust riigipoliitilist ja raudtee seiskokobait. Peale selle esinesid lätlased mitmesuguste põhjendamata pealekaebamistega Eesti wõimude korralduste kohta Walgas.

Wabekobus lõpetas eila õhtu ajutiselt oma istumise, et alamkomisjonide töö tagaiärgi ära oodata. Alamkomisjonid on kolm, üks linna ja ümbruskonna, teised kaugemate waldade tarwis. Komisjoni liikmeteks pandi ette Eesti poolt: linna komisjoni T. Grünberg ja J. Pommer, kandidaadiks J. Kurwits, Läti poolt Seldmann ja Gulbis, idapoolselele waldadesse Eesti poolt Hans Einer ja Joh. Kalep (noorem), Läti poolt Pawlowitsh ja Djirkals, lääne poole Jwerts ja Skriweris Läti ja J. Soo ja J. Sepp Eesti poolt. Komisjonid algawad oma tööd juba täna, Col. Robinsoni juhatusel. See töö wõib paar nädalat kesta. Col. Tallents ütles kokkuwõttes waelufi, et mõlemil poolel Walga kohta teatawad õigused näiwad olewat. Et aga küsimuse otjustamine ülekohtuselt ei sünnika, tahab tema weel uusi andmeid koguda ja loodab, et kohalik rahwas ise linna saatuse ära peab otjustama.

1. maiks jõidab Tallents ja Läti esitajad Riiga Läti af. kogu awamisele. Wäliminister Birk ja Dr. Mõttus sõitsid ära Tallinna.

Eila õhtul oli Läti seitsis wabekobust osa-wõtjatele õhtusöök korraldatud.

Ükjikasjalisem kirjeldus wabekobu tööst hakkab homsest peale meie lehes ilmuma.

Wiimased teated.

Traadi teel 28. aprillil.

Delegatsioon Wenemaale.

London, 27. apr. Täna sõitis tööliste delegatsioon Eesti kaudu Wenemaale. Delegatsioonis on kümnekond liiget. (Eta)

Ankeedi-komisjon Wenemaale.

London, 27. apr. Mai keskel saadab rahwasteliit Wenemaale 50-liikmelise ankeedi-komisjoni, kes läbiõidul Tallinnas peatab. Komisjoni peasekretär on Ciere Charbigny. (Eta)

Leedu Moskwa saatkond.

(Lpb) Leedu walitjus on Wenemaa nõukogude walitjusele ettepaneku teinud 3. maiks erarongi Läti piirile Kosenowosse saata, millega Leedu saatkond Moskwasse wõiks sõita. Saatkonnas on 30 liiget. Wenemaa rahusaatkonna jubatajaks on Joffe.

Leedu-Wene läbirääkimised Moskwas.

Riia, 27. apr. Leedu esitaja Dr. Zau-nius tänab Eesti walitjust lubaduse eest Leedu-Wene rahuläbirääkimisi Eestis pidada. Rahjuks nõudwat nõukogude walitjus, et läbirääkimised Moskwas ärapeataks, millega Leedu walitjus juba leppinud. (Eta)

Ajutawa Rõgu kinnisel kaosolekul

efines 28. apr. nagu Tallinnast teatatakse, endine ülemjuhataja kindral Laidoner oma aruandega kogu sõjategewuse üle.

Weizenbergi raidtöö „Gwa“

on Tallinna linnawolikogu poolt 15.000 marga eest ära ostetud.

Kõrgem nõukogu

San-Remos on Sakja märgukirja peale wastufe awaldanud, mis ei räägi järelandmistest.

Tarwaühendus

Cartu—Wööbju ja Wajknarwa wabel algas eila.

Presidendi küsimus

otjustati ajutawa kogu põhiseaduse komisjonis eitawalt.

Wiegandi wabrik

Tallinnas on Eesti aktiwa-selisi „Ilmarile“ kätte lainud. Jubatufes on enamuse maaliitlastel.

Wastutaw toimetaja J. Pommer.

Wäljaandja Walga Eesti Kirjastuse Ühisus.

J. Adamsoni (Kultura) trüff, Walgas.

803

Pika, raske haiguse järele labkus jii ilmaft 27. aprillil f. a. V. kl. õppur

Julius Kuus.

Sügawalt leinawad

Walga Eesti Poeglaste Reiskooli
õppurid ja õpparid.

„Säde“.

Laupäewal, 1. mail f. a.

≡SUUR PIDU≡

Eesti wabariigi wigastatud sõjameeste hääks.

„ISA JA POEG“.

Gustaw Esmani lustmäng 3 waatuses.

TANTS. Rikkalik einelaud.

Algus kell 9 õhtul. lõpp kell 3 hom.

Piletite hinnad 30—10 mrk. Tantsuks 15 mrk. Eelmüük „Kultura“
rmkpl. ja pidu õhtul kella 6 „Säde“ kasjas.

Pidutoimekond.

791

Superfosfat

17—18%

on päralt jõudnud.

Põllumeeste Ühisus „Koit“,
Walgas.

796

Aiawilja ja loomatoidu juurikate

seemneid

foowitab

Põllumeeste Ühisus „Koit“,

Walgas, Moskwa tänav 20a.

804

Soowitan wärskelt saadud
tuntud headuses

Jaani loomatoidu- ja juurewilja
seemet

ja nimelt:
loomapeet kollane, Eckendorf,
looma porgand Belgia, walge rohel.
peaga,
looma porgand Champion, kollane-
rohel. peaga ja ka teised seemn.
Wastutan jordi puhtuse
ja idanemise eest.

Gd. Kattasep,

Walgas, Jaani tän. nr. 5, Klast-
manni majas, wastu Jaani kirikut.

Koorelahutajaid.

Koorelahutaja ja
õmmeluse masina õli.

Malm padasi

P. SARETOK,

545

Moskwa tän. 15.

**Suurendan
päewa-
piltisid**

(negatiividelt).

Wõru tän. nr. 9a, krt. 4.

Müüa:

sohwa ühes sohwa-
laua ja 6 tooliga,
harmonium, puh-
weti lapp, kummot
wabaji ofuga jalg-
ratas, fl. noobid ja
muud kodu asjad.

Aleksandri tän. nr. 13, poobis.

4. mail kell 10 hommiku saawad

müüdnud
enampakkumise teel

Laatre mõisas, üle Rirbla jaama,
palka 1200

mitmesuguses pikkuses ja jämed ja
latta 4935 tütti.

Jnseneriwäe 3. Töösalga Ülem
Kapten Saal.
Asjaajaja f. am. Berg.

799

Ammaemand

615

A. Dünter - Wilkalis,

Walgas, Aleksandri tän. nr. 16, krt. 4.
Waestele ilma maksuta.

1. mail f. a. kell 10 hommiku
Siili kõrtsi juures saab

enampakkumise teel

ära müüdnud

Palka 119 tükki.

782

Latta 3205

Waia 1302

Puusi 200 1—6 tollini.

Puid 2 süda, 1 arf. pikad.

Puid 2 kub., 3

Puu latwasi ja laua pinda.

3. Töösalga, Seminari tän. 15.

Koor, haritud neiu

802

otsib tungiwalt kohta

enne kantseleis teeninud, oskab ka
masinal kirjutada. Teatada jelle
lehe talitusele sõna „Murdlane“ all.

Soomusrongide Diwiisi töökodade
Ülem

tarwitab ametimehi,

nagu: kingseppasid, sadulsep-
pasid, rätseppasid, seppasid,
luku-seppasid ja puuseppasid.

Ülesanda Uus tänav nr. 28.

800 Töökodade Ülem.

Müüa:

Kõlmitse masin.

Müüdn ägel.

Wedru wanker.

Satsimaa ader.

Luke tän. nr. 10

792

Kellel on müüa

777

saeraam

(Kaater) ja

lofomobil?

Teatada Riia tän. 4, Tishler D.
Bendrikon'ile.

Soolatud

sea liha

odawalt müüa, 7—9 marka nael.
Nikolai tän. nr. 13, krt. 1.

798